

Klimat- och näringslivsdepartementet

Datum

2026-05-26

Diarienummer

Å 2026-870

Remissvar – Europeiska kommissionens förslag till Förordningen om industriell acceleration och omställning, Ert dnr. KN2026/00781

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Tillväxtverket är beredskapsmyndighet med ansvar för industri och handel och arbetar inom tre politikområden - den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken - som är ömsesidigt förstärkande.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

- Tillväxtverket välkomnar ambitionen och stödjer syftet med förslaget till förordning om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, IAA) och revideringen av förordningen om nettonollindustrin (Net-Zero Industry Act, NZIA).
- Vissa delar av förslaget behöver revideras, dels för att skapa ökad förutsägbarhet och förutsättningar för genomförande, dels för att minimera den administrativa bördan och kostnaden för näringsliv och offentliga aktörer.
- I kapitel II stödjer Tillväxtverket ambitionen med digitalisering och förenkling av tillståndsprocesser. Tillväxtverket bedömer dock att genomförandet är tidsmässigt och tekniskt utmanande, att flexibilitet krävs för stegvis inlämnande av tillståndsansökningar, samt att den samordnande behöriga myndighetens mandat bör tydliggöras och integreras i befintliga strukturer. Användandet av europeiska företagsplånböcker behöver analyseras vidare.
- I kapitel III tillstyrker Tillväxtverket i stort förslagen som rör krav på unionsursprung och/eller lågt koldioxidavtryck i offentlig upphandling, stödordningar och auktioner. Åtgärderna kan bland annat bidra till att stärka

europaisk tillverkningskapacitet och resiliens samt främja klimatomställning och svenska företag som ligger relativt långt fram i omställningen. Detaljer i kapitlet behöver dock justeras för att få en väl avvägd balans mellan den efterfrågan som skapas och negativa effekter såsom kostnadsökningar och ökad administrativ börda. Tillväxtverket avstyrker bestämmelserna om exkludering av vissa anbudsgivare i IAA artikel 11.1 och NZIA artikel 25a.1.

- I kapitel IV stödjer Tillväxtverket ur ett ekonomiskt säkerhetsperspektiv förslaget om kravställning på investeringar över angivet belopp och i angivna sektorer. Förslaget har troligen begränsad påverkan på svensk industri. Tillväxtverket uppmanar regeringen att i ett tidigt skede påbörja arbetet med att utse investeringsmyndighet.
- I kapitel V avstyrker Tillväxtverket att Sverige ska peka ut accelerationsområden inom föreslagen tid och innan arbetsformer för nationell tvärsektoriell planering finns i Sverige. Därtill finns utmaningar i termer av konkurrensaspekter och den svenska industrins decentraliserade struktur.

Övergripande synpunkter

Tillväxtverket välkomnar ambitionen och stödjer syftet med förslaget till IAA och revideringen av NZIA. I bakgrund till förslaget beskrivs hur situationen i omvärlden förändrats och varför det är nödvändigt att vidta åtgärder för att stärka europeisk industris konkurrenskraft. I detta ingår bland annat ett ändrat geopolitiskt landskap, behovet av industrins avkarbonisering och andra ekonomiers användning av ekonomiska verktyg i kombination med strategiska beroenden som utgör hot mot EU:s resiliens, konkurrenskraft och ekonomiska säkerhet. Tillväxtverket delar denna bedömning.

Öppenhet, frihandel, välfungerade kapitalmarknader, goda ramvillkor för företagande, kompetensförsörjning, effektiva tillståndsprocesser, infrastruktur och forskning är basplattan för konkurrenskraft. Givet det ändrade omvärldsläget anser Tillväxtverket dock att andra, kompletterande, åtgärder som föreslås i IAA är berättigade. Tillväxtverkets dialog med svenska företag inom tillverkningsindustrin vittnar om öppenhet för förslagen i IAA mot bakgrund av ändrade förutsättningar och en ojämn spelplan inom global handel och statliga subventioner. Vissa delar av förslaget behöver dock revideras för att skapa ökad förutsägbarhet och förutsättningar för genomförande, samt minimera den administrativa bördan, för näringsliv och offentliga aktörer.

Detaljerade synpunkter

Kapitel I

Tillväxtverket tillstyrker förordningens syfte i artikel 1 om att stödja EU:s tillverkning i utvalda strategiska sektorer vad gäller konkurrenskraft och resiliens. Det är även positivt att främjandet av EU:s klimatomställning, ekonomiska säkerhet och arbetstillfällen betonas.

Gällande målet i artikel 2 om att EU och medlemsstaterna ska sträva efter att tillverkningsindustrin till 2035 ska ha ökat sin del av EU:s BNP från 14 till 20 % noterar Tillväxtverket att liknande mål finns i EU-lagstiftning såsom NZIA respektive förordningen om kritiska råmaterial. Att basera målet på andel av BNP kan dock bli missvisande eftersom det påverkas av utvecklingen i andra sektorer. Tillväxtverket ser främst att målet kan påverka vilka åtgärder kommissionen lägger fram i en potentiell framtida revidering av IAA. Målets praktiska påverkan bedöms därför vara begränsad.

Samtidigt visar mål på ambition och indikerar en tydlig vilja för förändringar, vilket sänder tydliga signaler till industrin.

Kapitel II

Tillväxtverket stödjer ambitionen med digitalisering och förenkling av tillståndsprocesser. Delar av förslaget kan dock behöva analyseras vidare samt revideras dels för att underlätta genomförandet i Sverige, som är tekniskt och tidsmässigt utmanande för prövningsmyndigheter, dels för att främja flexibiliteten för företag i större och mer komplexa projekt.

Ett digitaliserat ansökningsförfarande genom europeiska företagsplånböcker

Tillväxtverket delar ambitionen att förenkla företagens uppgiftslämnande, bland annat genom att relevanta uppgifter som redan finns i offentliga register i ökad utsträckning kan återanvändas i ansökningar och vid handläggning av tillstånd. Vi ser även positivt på att företag kan få bättre överblick över status i sina ärenden hos myndigheter, utan att själva behöva efterfråga denna information hos flera myndigheter.

Samtidigt vill vi betona att genomförandet är utmanande i en svensk kontext och att utformningen av europeiska företagsplånböcker för närvarande förhandlas (maj 2026). Tillväxtverkets nuvarande bedömning är att det är tveksamt om företagsplånböcker effektivt kommer kunna användas för att uppnå de åtgärder och funktionalitet som avses i artikel 4.2. Ändamålsenligheten av att använda företagsplånböcker som digital lösning för att förenkla och effektivisera de processer som anges i artikel 4.2 behöver därför analyseras vidare. Oaktat detta föreslås en snäv tidshorisont. Tillväxtverket anser att genomförandetiden bör senareläggas, bland annat på grund av bristande interoperabilitet inom svensk offentlig förvaltning, för att kunna möjliggöra datadelning.

Samlat tillståndsförfarande och samordnande myndighet

Tillväxtverket bedömer att tillstånd eller andra anmälningsförfaranden kan behöva sökas i en viss ordning eller bli aktuella i senare skeden av ett projekt. Mot den bakgrunden kan ett obligatoriskt samlat tillståndsförfarande bli svårt att tillämpa för större och mer komplexa projekt. Krav på att lämna in alla ansökningar samtidigt kan innebära att omfattande underlag behöver tas fram i ett tidigt skede, vilket riskerar att öka företagets administrativa kostnader och minska flexibiliteten i projektets genomförande. Samtidigt kan ett samlat förfarande underlätta för vissa mindre projekt eller mindre regeltunga verksamheter. Tillväxtverkets bedömning är därför att ett samlat tillståndsförfarande bör vara frivilligt för företag.

Vi vill också understryka vikten av att mandatet för den samordnande behöriga myndigheten i artikel 5.2 tydliggörs. Det behöver framgå hur detta mandat förhåller sig till prövningsmyndigheternas ansvar för sakfrågor inom respektive lagstiftning, både på kommunal och statlig nivå. Företag har behov av tidig och korrekt vägledning i tillståndsprocesser, och det är därför viktigt att den samordnande behöriga myndigheten kan förse företaget med detta eller att företaget kan hänvisas till rätt prövningsmyndighet. Därtill bör det klargöras hur den samordnande behöriga myndigheten kan bidra till förbättrad samordning i handläggningen mellan olika prövningsmyndigheter i syfte att effektivisera tillståndsprocesserna.

Tillväxtverket noterar att liknande samordnande myndighetsuppgifter finns i andra sektorslagstiftningar som också omfattar tillverkningsindustrin, exempelvis kontaktpunkter inom NZIA och förordningen om kritiska råmaterial. Tillväxtverket anser att en rimlig utgångspunkt är att den samordnande behöriga myndigheten i IAA

bör kunna integreras i befintliga kontaktpunkter i syfte att minska risken för överlappande samordningsuppdrag.

Projekt för avkarbonisering inom energiintensiv industri

Tillväxtverket tillstyrker artikel 6.1. Artikel 6.1 i kombination med definitionen av projekt för avkarbonisering inom energiintensiv industri i artikel 3.3 innebär att fler energiintensiva projekt kommer att omfattas av fördelar i NZIA, exempelvis tidsfrister för tillståndprocesser. Projekt för avkarbonisering inom energiintensiv industri omfattas redan idag av NZIA men behöver då vara en del av värdekedjan för nettonollteknik och avsevärt minska utsläpp av koldioxidkvivalenter. Artikel 6.1 och 3.3 innebär att projekten inte längre behöver vara del av värdekedjan för nettonollteknik, vilket är positivt eftersom vissa projekt som minskar utsläpp och bidrar till svensk konkurrenskraft idag exkluderas från NZIA.

Tillväxtverket bedömer dock att definitionen av dessa projekt i artikel 3.3 bör flyttas över och hanteras i revideringen av NZIA. Definitionen i artikel 3.3 skiljer sig till viss del från den befintliga definitionen av dessa projekt i artikel 3.17 i NZIA, vilket innebär att två olika definitioner av projekt för avkarbonisering inom energiintensiv industri skulle existera parallellt i IAA och NZIA. Denna komplexitet och rättsliga otydlighet vore olycklig och negativ för både företag och myndigheter.

Tillväxtverket anser även att hänvisningen till energiskattedirektivet i artikel 3.3 bör tas bort. Hänvisningen till energiskattedirektivet innebär att energikostnaden för ett företag, som driver ett projekt för avkarbonisering inom energiintensiv industri, behöver uppgå till 3 procent av produktionsvärdet. Detta riskerar att utesluta delar av svensk energiintensiv industri som har ett högt förädlingsvärde.

Kapitel III, bilaga II och III samt revidering av NZIA

Tillväxtverket ser i stort positivt på de åtgärder som föreslås om unionsursprung och lågt koldioxidavtryck för offentlig upphandling, stödordningar och auktioner. Detaljer i förslaget kan dock behöva justeras för att få en väl avvägd balans mellan den efterfrågan som faktiskt skapas och negativa effekter såsom kostnadsökningar och ökad administrativ börda.

Krav på lågt koldioxidavtryck

Tillväxtverket tillstyrker krav på lågt koldioxidavtryck för stål, aluminium och betong i offentlig upphandling och stödordningar. Kraven kan främja klimatomställningen. Svensk industri ligger relativt långt framme i omställningen till koldioxidsnål produktion och väntas kunna gynnas av kraven. Flera färdplaner som tagits fram av näringslivet inom Fossilfritt Sverige efterfrågar tydligare klimatkrav för offentlig upphandling samt andra insatser för att stärka efterfrågan på koldioxidsnåla produkter.

Rätt utformade anser Tillväxtverket att dessa krav kan utgöra ett komplement till andra styrmedel såsom EU:s utsläppshandelssystem och CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism). Även om exempelvis utsläppshandelssystemet leder till ökade kostnader på utsläpp kan kraven i IAA bidra till en ökad förutsägbarhet i efterfrågan som kan främja de långsiktiga investeringar som krävs för omställningen av energiintensiv industri.

Det är centralt att definitionerna av lågt koldioxidavtryck på produktnivå, som ska göras i kommande delegerade akter för ekodesignförordningen och byggproduktförordningen, utformas med tillräcklig ambition. Om dessa definitioner exempelvis skulle innebära att konventionell stålproduktion kategoriseras som "lågt

koldioxidavtryck” så riskerar kraven i IAA att endast skapa ökad regelbörda utan att främja ett omställningstryck och samtidigt missgynna de svenska stålproducenter som ligger långt fram i omställningen.

Krav på unionsursprung

Tillväxtverket tillstyrker i stort förslagen som rör krav på unionsursprung i offentlig upphandling, stödordningar och auktioner. Kraven ger ökade incitament för utpekade industrier att bygga upp tillverkning och leverantörskedjor i EU och partnerskapsländer. I detta ingår även ökade incitament för företag i tredje länder att investera i ny produktion i EU för att få bättre tillgång till den inre marknaden. Det kan vara särskilt värdefullt för vissa tekniker såsom batterier där EU har begränsad tillverkningskapacitet och det finns ett stort värde i att locka hit fler investeringar från exempelvis östasiatiska tillverkare. Därmed kan kraven bidra till att stärka svensk och europeisk resiliens samt motverka de strategiska högriskberoenden som finns för flera av de utpekade teknikerna såsom batterier och solceller. Tillväxtverket noterar att liknande krav på lokalt innehåll är vanligt förekommande i andra utvecklade ekonomier samt att flera av de utpekade sektorerna verkar på en global spelplan som inte längre kännetecknas av rättvis konkurrens.

Tillväxtverket ser dock att kraven kommer att kräva en omarbetning av det nationella upphandlingsregelverket och ett flertal nationella stödordningar samt leda till ökad administrativ börda för företag och offentliga aktörer som behöver hantera spårning och verifiering av kraven. En fördjupad analys av konsekvenserna av nödvändiga författningsändringar har inte gjorts inom ramen för detta remissvar. Vidare så kommer kraven innebära högre kostnader för företag och slutkunder till följd av att företag kan behöva anpassa befintliga leverantörskedjor och tillverkning för att uppfylla de nya kraven. För företag kan det till viss del motverkas av att befintliga leverantörskedjor i partnerskapsländer kan användas. För offentliga aktörer kan kostnadsökning till viss del motverkas genom de undantag som kan användas för att bortse från kraven exempelvis vid oproportionerliga kostnader eller risk för försening av projekt. Tillväxtverkets helhetsbedömning är att fördelarna med krav på unionsursprung överstiger nackdelarna.

Krav och procentsatser för enskilda sektorer och tekniker kan behöva justeras för att bättre matcha framtida utbud av komponenter. Exempelvis förefaller batterikraven i IAA bilaga III inte kunna matcha den planerade utbyggnaden av batteritillverkning och införandetiden för dessa bör senareläggas. Tillväxtverket är tveksamt till mervärdet av unionsursprungkrav på betong eftersom kravet väntas få en begränsad efterfrågeeffekt. Orsaken är att det, åtminstone i Sverige, vanligtvis produceras nationellt eller i närområdet.

Tillväxtverket avstyrker förslagen i artikel 11.1 i IAA och 25a.1 i NZIA. Tillväxtverket anser att bestämmelserna medför oproportionerlig administrativ börda samtidigt som de framstår som lätta att kringgå. Artiklarna innebär att anbudsgivare som ägs eller kontrolleras av aktörer i vissa tredje länder ska exkluderas från offentliga upphandlingar oavsett var tillverkningen sker. Det innebär att anbud från företag som har tillverkning i EU, uppfyller unionsursprungkraven och därmed bidrar till syftet om att stärka europeisk tillverkningskapacitet ändå kan exkluderas från offentlig upphandling. Om syftet med paragraferna är att undvika orättvis konkurrens från tillverkare i vissa tredje länder förefaller det också vara relativt enkelt att kringgå kravet eftersom regleringen endast gäller den aktör som faktiskt lägger anbudet. Vår tolkning av förslaget är att produkter från en utländskt ägd tillverkare i vissa tredje länder trots föreslagen reglering kan ingå i en offentlig upphandling så länge tillverkaren säljer produkterna till ett europeiskt ägt företag som i sin tur lägger ett anbud. Kravet kommer därtill att öka den administrativa bördan och komplexiteten för

upphandlande aktörer, exempelvis kommuner, som behöver kontrollera anbudsgivarens ägande och kontroll.

Kumulativa krav

Det är viktigt att beakta hur kraven i IAA bilaga II och III hör ihop samt att krav på enskilda sektorer sätts på en ambitiös, men inte ouppnåelig, nivå. Det gäller framför allt de kumulativa kraven för fordon, dvs. materialkraven i bilaga II och fordonsspecifika krav i bilaga III. Om ett enskilt krav såsom batterikraven i bilaga III inte går att uppnå har fordonstillverkare få incitament att uppnå de andra komponentkraven i bilaga III eller materialkraven i bilaga II, eftersom de då inte uppfyller de kumulativa krav som krävs för att exempelvis omfattas av stödordningar. Därmed skulle orealistiska krav på batterier begränsa efterfrågeeffekterna för andra fordonskomponenter med unionsursprung samt koldioxidsnålt stål och aluminium.

Betydande efterfrågan och harmonisering av partnerskapsländer

För att skapa en balans mellan den efterfrågan som faktiskt skapas och administrativ börda är det viktigt att kraven för enskilda produkter kopplas till styrmedel där det skapas en betydande efterfrågan.

Vilka partnerskapsländer som räknas som unionsursprung skiljer sig åt beroende på vilka styrmedel som kraven gäller. För offentlig upphandling inkluderar unionsursprung produkter från länder som är med i avtalet om offentlig upphandling (GPA-avtalet) medan sådana länder inte räknas som unionsursprung vid stödordningar eller auktioner. För vissa styrmedel, exempelvis ekonomiskt stöd till företagsfordon i artikel 13, omfattas inte partnerskapsländer. För tillverkande företag kan detta vara utmanande att förhålla sig till då de inte alltid vet vilka styrmedel som deras produkter kommer omfattas av. Sverige bör därför verka för en harmonisering av unionsursprungkraven, inklusive vilka partnerskapsländer som ingår.

Delegerade akter

Tillväxtverket avstyrker den föreslagna utformningen av de artiklar¹ som rör kommissionens befogenheter att anta delegerade akter. Dessa befogenheter bör ses över och preciseras, exempelvis genom att ändras till genomförandeakter som ger medlemsstaterna större inflytande. De delegerade akterna riskerar att skapa en oförutsägbarhet för industrin om exempelvis komponentkrav eller procentsatser ändras. Samtidigt kan det finnas behov av att anpassa krav i en snabbt föränderlig värld och möjlighet att anpassa enskilda krav utifrån en praktisk synvinkel, exempelvis som skett inom ramen för tullkodex ((EU) 952/2013 och den delegerade akten (EU) 2015/2446). Utan möjligheter till förändring kan regleringen bli alltför rigid och därmed snabbt obsolet. Oavsett om befogenheterna kvarstår som delegerade akter eller om de omklassificeras till genomförandeakter, bör dessa vara tydligt avgränsade och förenade med en tillräcklig tidsfrist för ikraftträdande. Detta för att ge företag och offentliga aktörer förutsättningar att anpassa sig till de ändrade kraven.

Gällande möjligheten att exkludera partnerskapsländer² från att räknas som unionsursprung uppfattar vi att syftet delvis är att eftersträva reciprocitet. Detta är positivt eftersom det kan ge europeisk industri ökad tillgång till andra marknader, som de idag har begränsad tillgång till pga. krav på lokalt innehåll. Samtidigt ser vi att exkluderingen kan skapa en oförutsägbarhet för företag eftersom de då behöver förhålla sig till ändrade unionsursprungskrav. Möjligheten att exkludera länder bör

¹ IAA artikel 8, 9, 16 samt NZIA artikel 28e, 28f, 28g och 28h

² IAA artikel 8, 9 samt NZIA artikel 28e, 28f och 28g

därför vara så förutsägbart som möjligt för att inte straffa företag som ändrat sina leverantörskedjor utifrån tidigare partnerskapsländer.

Specifika synpunkter gällande revideringen av NZIA

Tillväxtverket bedömer att revideringen av NZIA innebär ett komplext regelverk där samma teknik kan omfattas av parallella krav i olika artiklar. Exempelvis kombineras befintliga hållbarhets- och resilienskrav med nya krav på unionsursprung vid offentlig upphandling, auktioner och stödordningar. För offentlig upphandling ska dessutom anbud från aktörer från vissa tredje länder exkluderas.

Tillväxtverket ser en risk att regelverket kommer vara komplext att förstå och tillämpa för offentliga aktörer, industrin och anbudsgivare. Ur ett förenklingsperspektiv bör unionsursprungskraven helt ersätta resilienskraven, eftersom unionsursprungskraven är mer avgränsade till utpekade produkter och enskilda komponenter. Detta skulle även innebära en harmonisering med övriga krav i IAA som endast ställs på unionsursprung. Det är viktigt att under förhandlingarna beakta kommande EU-lagstiftning som kan innehålla liknande krav såsom revideringen av EU:s upphandlingsdirektiv.

Kraven i revideringen av NZIA omfattar energirelaterad teknik som behövs för elproduktionens utbyggnad och omställning. Tillväxtverket välkomnar därför de undantag som kan användas om kraven riskerar att försena projekt, vilket minskar risken för försening av omställning och utbyggnad av elproduktion.

Kapitel IV

Tillväxtverket anser att EU som utgångspunkt bör vara öppet för investeringar och att detta ska vara tydligt i den slutliga utformningen av IAA. Samtidigt är Tillväxtverket medveten om att utländska direktinvesteringar i vissa fall kan medföra risker, vilket till exempel existerande regler kring granskning av utländska direktinvesteringar visar. De i IAA föreslagna reglerna för direktinvesteringar syftar i mångt och mycket till att hantera möjliga ekonomiska säkerhetsproblem såsom presenterat i till exempel EU-kommissionens meddelande "Strengthening EU economic security" (JOIN(2025) 977 final). Tillväxtverket stödjer målet att minska problem kopplat till ekonomisk säkerhet, inklusive utländska direktinvesteringar, som negativt påverkar ekonomins resiliens eller leder till ökade beroenden i strategiska sektorer. Rätt utformat kan IAA bidra till att mildra ekonomiska säkerhetsproblem.

Omfattning

Kapitlet tar fasta på större investeringar i fyra utpekade framväxande strategiska områden som är centrala för den europeiska teknikutvecklingen och den gröna omställningen. Reglerna gäller endast för investeringar över 100 miljoner euro från länder med mer än 40 % av global tillverkningskapacitet för något av de strategiska områdena. Tillväxtverket anser att balansen mellan ekonomiska säkerhetsrisker och öppenheten för utländska investeringar är väl avvägd. Reglerna kommer endast beröra ett begränsat antal större investeringar.

Tillväxtverket bedömer effekterna på svensk industri som ringa. Idag är det få företag och tillgångar som kan tänkas bli föremål för utländska direktinvesteringar från aktörer knutna till avsedda länder. En möjlig negativ effekt skulle kunna bli färre villiga finansärer vid en försäljning av ett företag eller tillgång och då något sämre konkurrens. Dock sett till dagens svenska industris utformning borde detta inte ha uppenbar menlig inverkan på svensk konkurrenskraft.

Utifrån Tillväxtverkets kännedom om svensk industri ser vi dock att kapitel IV skulle kunna få mer direkt effekt på svenska aktörer i enskilda fall. Det rör specifikt direktinvesteringar i EU av redan existerande dotterbolag till företag från länder som träffas av kapitel IV. Sådana exempel finns i Sverige. Nya direktinvesteringar av dessa dotterbolag kan komma att kopplas till ett eller flera av de krav på investeringar som kapitlet listar. Samtidigt är Tillväxtverkets inställning att det är viktigt att investeringsmyndigheter har möjlighet att ställa krav även på sådana dotterbolag. Utan en sådan möjlighet skulle kraven på direktinvesteringar kunna kringgås. Tillväxtverket noterar vidare att den flexibilitet som återfinns i artikel 18.4 kan möjliggöra för investeringsmyndigheten att begränsa antalet krav för dotterbolag, vilket kan vara aktuellt för väletablerade företag i en svensk kontext.

Tillväxtverket vill framhålla att exkluderingen av portföljinvesteringar är välkommen då dessa investeringar inte syftar till kontroll av företaget/tillgången.

Investeringsmyndighet

Tillväxtverket uppmanar regeringen att i ett tidigt skede påbörja processen för att utse en svensk investeringsmyndighet. Tiden, enligt EU-kommissionens förslag, att utse en sådan myndighet efter att IAA är färdigförhandlat är mycket kort. Tillväxtverket har ingen stark åsikt kring vilken myndighet som bör ha ansvaret. Verket noterar att det idag finns ett uppbyggt system kring granskning av direktinvesteringar, med ISP som huvudansvarig, och anser att det är viktigt att granskningen under IAA medför en så begränsad administrativ börda som möjligt för aktuella företag och myndigheter. Det är viktigt att undvika överlapp mellan existerande regelverk kring investeringsgranskning där samma investering omfattas från olika håll.

Investeringsmyndigheten bör, när förhandlingarna är klara, tillsammans med EU-kommissionen och andra länders investeringsmyndigheter ta fram tydlig information kring granskningen, inklusive tidsramar och hur de olika villkoren ska tolkas. Detta för att öka finansierarnas förståelse för regelverket i syfte att säkra transparens och rättssäkerhet, liksom att undvika att IAA implementeras olika i olika medlemsstater.

Partnerskapsländer

Frågan om vilka länder som ska anses vara betrodda partnerskapsländer bör lösas ut tidigt i förhandlingarna då den är central för att förstå omfattningen av IAA när det gäller direktinvesteringar. Tillväxtverket noterar att partnerskapsländer inkluderar ekonomiska partnerskapsavtal och frihandelsavtal, där relevanta åtaganden finns. Osäkerhet finns kring associationsavtal och definitionen av frihandelsavtal. Tillväxtverket anser att det är centralt att tidigt klargöra vilka länder som ingår.

Delegerade akter

Vår utgångspunkt är att delegerade akter bör undvikas och att så mycket som möjligt bör vara inkluderat i den slutliga förordningen. Tillväxtverket kan dock stödja möjligheten till delegerade akter i kapitel IV med hänvisning till den snabba teknikutvecklingen och risker kopplade till nya beroenden och hot mot ekonomisk säkerhet. Denna bedömning bygger på att det finns tydliga kriterier kring när en utvidgning kan bli aktuell och att processen då är transparent. Tillväxtverket understryker vikten att behålla nuvarande text där vissa teknikområden är explicit utpekade (sektorer viktiga för ekonomisk säkerhet, inklusive ett antal nettonolltekniker) medan andra är explicit undantagna (kvant, halvledare, AI och digitala tekniker).

Kapitel V

Enligt förslaget ska varje medlemsstat inrätta minst ett accelerationsområde inom ett år. För att accelerationsområden ska få avsedd effekt och bidra till industrins utbyggnad och etablering bedömer Tillväxtverket att det krävs tvärsektoriell regional och nationell planering. Sverige är idag ett av få EU-länder som saknar en sådan planering.

Avsaknaden av strategisk planering på nationell och regional nivå påverkar Sveriges förmåga att kunna arbeta och bidra effektivt avseende stora samhällsutmaningar eftersom vi saknar system, förmåga och kunskap för att på nationell nivå peka ut accelerationsområden. Den svenska analysförmågan på nationell nivå brister då det saknas kvalitativa underlag för den nationella nivån. Underlagen är inte ensade, tillförlitliga, heltäckande eller tillämpliga för nationella analyser, vilket är en grundläggande förutsättning för att kunna bedriva en nationell sektorsövergripande planering. Det finns ett stort gap mellan behoven och tillgången till tillförlitliga underlag. Mot denna bakgrund avstyrker Tillväxtverket att Sverige ska peka ut accelerationsområden inom föreslagen tid och innan arbetsformer för nationell tvärsektoriell planering finns i Sverige. Bedömningen ligger i linje med Miljömålsrådets slutsatser, inom programområdet Ramverk för nationell planering, om att Sverige har behov men inte förmåga att implementera viss EU-lagstiftning på grund av brister i planeringssystemet.

Vidare är svensk industri relativt decentraliserad och de sektorer som anges i bilaga I finns utspridda, vilket försvårar utpekande av accelerationsområden. Därtill uppstår frågor om konkurrensneutralitet, då företag inom dessa accelerationsområden kan ges fördelar avseende tillståndsprocesser, finansiering, kompetensförsörjning samt forskning och innovation, som inte kommer andra företag till del. Detta riskerar att skapa en osund konkurrenssituation mellan företag inom samma bransch.

Lokaliseringsförutsättningar påverkas av omgivande miljö, närliggande verksamheter med betydande utsläpp, samt av energiförsörjning och infrastruktur, vilket är viktigt att beakta om flera utsläppsintensiva verksamheter koncentreras till samma område. Gällande det föreslagna samlade grundtillståndet har företag behov av tydlighet kring vilka krav som i så fall redan har prövats på områdesnivå och vad som ska hanteras i andra projektspecifika förfaranden, för att undvika risk för dubbelprövning och ökade administrativa kostnader.

Slutligen är förslaget begränsat till ett fåtal branscher vilket kan försvåra industriell symbios. Många företag är beroende av samverkan över branschgränser kring exempelvis restflöden och spillvärme. Om områden låses till enbart verksamheter som definieras i IAA bilaga I riskerar sådan samverkan att hämmas.

Kapitel VI

Tillväxtverket välkomnar att kommissionen enligt artikel 28 regelbundet ska utvärdera IAA med särskilt fokus på administrativa kostnader, ekonomiska effekter på sektorer i senare led, små och medelstora företag och offentliga budgetar. IAA innehåller flera nya åtgärder och det är viktigt att konsekvenserna av dessa regelbundet utvärderas.

Gällande översynen i artikel 29, som kan ligga till grund för en revidering av IAA, anser Tillväxtverket att en översyn efter tre år kan vara missvisande, eftersom flera krav i IAA börjar gälla ett till tre år efter att IAA träder i kraft. Därtill kan vissa krav såsom batterikraven i bilaga III behöva senareläggas, och det kan ta tid för industrin att ändra leverantörskedjor och bygga ny tillverkningskapacitet. Tillväxtverket ifrågasätter även

varför unionsursprungkrav för byggande av fartyg och rullande järnvägsmateriel särskilt ska övervägas i översynen då detta inte motiveras i förordningen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Elisabeth Backteman. Handläggningen har gjorts av Caroline Elfstadius, Emilie Malm, Johanna Stenberg, Kristin Hedström, Magnus Rentzhog, Ulrika Wienecke och Leo Jansson. Den sistnämnda har varit föredragande.

Elisabeth Backteman

Leo Jansson